

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

V Tandži (Tangerju).

(Konec.)

Na izletih po mestu sem zahajal tudi v sodnijo. Jaz sam sem videl le malo, da-si sem čakal po cele ure. Nek pot so vendar pripeljali navadnega prestopnika. Povedali so sodniku, kaj je prestopnik zakrivil. Sodnik je koj razsodil, in policaj je pri tistej priči razsodbo izvršil. Bogatince kaznujejo za male prestopke z globo, ubožce pa z bičem. Našeškajo jih spredaj ali zadaj, kakoršen je bil prestopnik. Tatu roko odsekajo. Nekatere hude zločince mečejo v viš, pa tako, da vselej, kedar priletí na tla, zlomi si roko ali nogo; rablji so nenavadno spretni v tem poslu. Nekatere zločince zasujejo do vratu v zemljo, nekatere zašijejo v mrtve vole, nekatere privežejo za rep mulam, ki jih potem nadrvé, da dirjajo sem in tje. Ženske kaznujejo rabeljne. Bičajo jih, režejo jim ušesa ali nosove, in sekajo jim glave. Vse to delajo skrivaj. Po završenem delu nadrví ljudstvo s kamenjem rablja, toraj mora brzo pete nabrusiti, da se jim preje umakne.

Marsikateri zločinec uide kazni, če pribeži v Santonovo stanišče, ali na grob njegov. Stal sem nek pot pri takem grobu na prijaznem griču. V enej sapi prileti po griču gori upehan mož in šine v grob. To je bil ubijalec, ubil je bil na trgu svojega nasprotnika. Koj za njim so prileteli vojaki loviti ga. Ko so videli, da jim begun tičí v grobu, niso segli po njem, da-si bi bili prav lahko pograbili ga. Posedli so okoli groba. „Kedar ga izstradamo, pa bode naš“, dejali so. Sploh pa so se ž njim pogovarjali kot z navadnim človekom. Kaj so dosegli ne vem, pred kot ne jih je podkupil, da so zamizali, ali odšli. Ta ubijalec ni bil navadni zločinec, krvna osveta ga je zavedla, da se je znosil nad svojim nasprotnikom, in vzel glavo za glavo.

77.

Na gorskej planoti Peruvanskej.

Spal sem v slabej koči ovčarskeje, pripoveduje nam prirodoslovec Tschudi. Izbudivši se, sem opazil pri lini, skozi katero je dim odhajal, kedar so kurili, da se uže daní. Ustal sem, odmeknil kravjo kožo od luknje, skozi katero se je ven in notri hodilo, ter sem stopil pod mili nebes. Solnce je na lahno ožarjalo z večnim snegom odete planine. Pogledal sem po muli, kje je in kako se imá. Stala je privezana ob kamen, glava jej je lezla skoro do tál, vpadena je bila, iz tresla se je mraza. Osedlal sem jo, in vrgel po čez vrečo, v katerej sem imel nekaj hrane, pa nekaj prirodoznanskih zbirk. Gospodar, dobra duša indijanska, prinesel mi je puško iz koč, ko sem sedal na mulo. Za postrežbo sem mu stisnil malo drobiža v roko, povprašal ga, kodi naj hodim, da se ne

zgubim ter odjahal „z Bogom!“ Preprosti Indijanec se je naslonil ob skalo ter radoveden zrl za menoj, kakor sem opazil. „Čudni mož“, menda si je mislil, „čemu lazi po teh samotah“. In zlezal je s psi nazaj v koč.

Sneg je bil po noči pobelil vso visoko planoto, goste megle so se vlačile pri tleh in po dolovih. Ali kakor hitro je nastopilo solnce z vso svojo močjo, razkadile so se megle, in sneg je zginil, kakor da si gori pogledal. Bil sem do 14.000 črevljev nad morjem. Vesel in čil sem jahal naprej, ter pazil, da ne zaidem. Z obeh strani so kipeli orjaški goli vrhovi planin v viš, zadaj za menoj so zijali temni prepadi in se vili razsežni dolovi, po katerih sem komaj razločeval raztresene vasice indijanske, in pred menoj se je razprostirala suha, nepregledna, znatno napeta gorska planota, pretrgana tu pa tam z dolgimi nizkimi, toda strmimi gorskimi grebeni, in pečinami. Tišina je kraljevala vse na okoli. Pogledaval sem po tleh. Bledozelena trava je bodla iz tal, tu pa tam sem opazil posamezne cvetlice, kakoršnih sem videl prav mnogo v pragozdu. Tam doli so se veselo držale na smeh pod veličastnimi palmami, a tu so strahoma gledale izmed mahovja in lišajev. Nisem pa dobil na spregled na teh višinah ne pisanih metuljev, ne nadležnih muh, ne kukcev. Samo kedaj pa kedaj zaloti marljivi prirodoslovec po kakega samotnega hrošča pod obrnjenim kamnom, ali krastačo, ki je bila prilezla iz luknje, ali na polu sestradanega martinčka, grejočega se na solncu. Ali čim dalje sem jahal, tem bolje se je budilo življenje. Ob močarinah sem naletel na lepe gosi, ki so se pasle v travi, na velike jate rac in drugih vodnih tičev. Žolne so glasno potrkavale s trdimi kljuni ob skale, da privabijo samotnih kukcev iz razpoklin, in jih pojužinajo.

Ne vém prav, koliko ur sem uže jahal po slabem potu, ko zadenem ob krepano mulo. Pred ko ne je omagala uboga žival pod bremenom ter pala, gospodar pa je pustil jo in šel svoj pot. Trije požrešni veliki jastrebi so se mastili ž njo. Otresali so z glavo, grdo so me gledali s krvavorudečimi očmi, razpeli so velikanske krejljoti ter splavali. Dva sta se sukala meni nad glavo, eden pa okoli mrhovine, kakor da jo straži, in se je silno drl. Zaradi previdnosti sem vzel puško v roko, in napel petelina, da ustrelim, če bi bila sila, potem sem brzo pognal mulo, da sem bil preje s tega neprijetnega mesta. To je bila edina žival, ki se mi je nekako po robu postavila. Menil sem, da ni žive duše na teh grozno samotnih višavah, pa sem se motil. Nenadoma zapazim dva v debela plašča zavita Indijanca. Vesel sem ju bil. Pobirala sta odpadke živalske, katere sta potem na prodaj nosila v bližnjo rudolivnico.

(Dalje prihodnjič.)